

Ako sa robí slovenský knižný útok na Budapešť

pravda.sk | 20.4.2016 | Rubrika: Kultúra - Kniha | autor: [Matúš Kvasnička](#) |

V seriáli Pravdy s názvom Ako sa robí... postupne nazrieme do zákulisia sveta umenia a kultúry. V dnešnej časti si prečítate o tom, ako sa pripravovalo čestné hostovanie na medzinárodnom knižnom veľtrhu v Budapešti, ktorý sa začne vo štvrtok a potrvá do nedele.

Po knižných veľtrhoch v Bologni a Prahe bude Slovensko od štvrtka iba tretíkrát vo svojej histórii čestným hosťom medzinárodného knižného veľtrhu. Tentoraz budapeštianskeho. Vďaka tomu prichádzajú do maďarskej metropoly a kníhkupectiev štyri desiatky prekladov slovenských diel. S ponukou na to, aby sa Slovensko stalo čestným hosťom knižného veľtrhu v Budapešti, prišiel za ministrom kultúry Markom Maďaričom vydavateľ László Szigeti.

"Prišiel ako člen prezídia maďarských kníhkupcov a vydavateľov, hoci pôsobiaci u nás ako šéf Kalligramu. To bolo na začiatku roku 2015. Hneď som zareagoval, že ideme do toho, vyčlenil som prostriedky a všetko sa to podarilo v rekordne krátkom čase. Za rok a pol vzniklo štyridsať prekladov a reálni maďarskí vydavatelia vydávajú alebo už vydali a dostávajú na knižný trh v Maďarsku tri desiatky románov či literárnych diel plus ešte nejaké časopisy a iné publikácie," povedal Maďarič, ktorý v súvislosti s tým, že to všetko sa podarilo zrealizovať za necelý rok a pol, hovorí o malom zázraku.

"Keď sme s Renátkou Deákovou prekladateľkou a pracovníčkou Slovenského inštitútu v Budapešti robili prvé plány, hovorili sme o počte titulov 15 a nesmelo sme dodávať možno 17. Takýto úspech nás samotných prekvapil, bol možný aj vďaka vynikajúcej spolupráci so Slovenským inštitútom v Budapešti," hovorí Miroslava Vallová, riaditeľka Literárneho informačného centra (LIC), ktoré celý projekt realizovalo.

"Renáta Deáková zhromažďovala a hľadala nových prekladateľov. Tí sú pre nás nesmierne dôležitými spolupracovníkmi. V Maďarsku aj všade inde sú v teréne, poznajú ho veľmi dobre a vedia pre nás vykonať obrovské množstvo práce. V Budapešti sme mali aj ďalšieho spojenca, vďaka ktorému sa veci pohli dopredu. Bola ním šéfredaktorka maďarského vydania Lettre International Éva Karádi," dodáva Vallová.

Mohli prisľúbiť niečo navyše

Medzerový plod Veroniky Šikulovej v maďarčine.

Tak ako pri všetkom, ani pri tomto projekte si zúčastnení nevystačili iba s entuziazmom, ale potrebovali peniaze. O udeľovaní dotácií na preklady rozhoduje päťčlenná Komisia SLOLIA. Za minulý rok podporila okolo 50 titulov, tento rok bude prekladov takmer 100. Umožnilo to ministerstvo kultúry, keď na túto špeciálnu príležitosť vyčlenilo 200-tisíc eur. "Slovenský štát urobil investíciu. Maďarskí vydavatelia dostanú trošičku viac peňazí než zahraniční vydavatelia zvyčajne od Komisie SLOLIA dostávajú. Mali sme možnosť prisľúbiť im niečo navyše, čo bol určite motivujúci faktor,

pretože vieme, že publikovať slovenskú literatúru si ešte stále vyžaduje istú odvahu. Tešíme sa, že maďarskí vydavatelia ju majú," hovorí Vallová. Jedným dychom však dodáva, že nikomu nezaplatili všetky náklady, pretože to by boli vyhodnené peniaze. "Hra musí byť obojstranná, musí zaujímať obe strany a zahraničný vydavateľ musí tiež reagovať a vkladať do toho svoje úsilie na propagáciu a šírenie diel. Keby sme si niečo kompletne zaplatili, tak je to kameň do vody. Musíme sa stretnúť na polceste."

Vďaka hostovaniu v Budapešti sa môžu maďarskí čitatelia zoznámiť napríklad s tvorbou Dušana Mitanu, Veroniky Šikulovej, Pavla Vilikovského, Jany Juráňovej, Uršuly Kovalyk, Ballu, Petra Pišťanka, Adama Bžocha a mnohých ďalších. Do Budapešti vezieme aj slovenskú **literatúru pre deti**, sedem tematických čísiel rozličných časopisov, esejistickú tvorbu či niekoľko antológií. Medzi nimi antológia prózy 20. a 21. storočia, ktoré zostavili Marta Součková respektíve Radoslav Passia. Rozhodujúci boli prekladatelia

Ako tento výber vznikol? "Maďarskí vydavatelia pristupovali k výberu veľmi profesionálne," hovorí Daniela Humajová z oddelenia zahraničných projektov LIC. "Dvakrát sme boli na burze s veľkou ponukou, bolo to niekoľko desiatok titulov, ktoré sme predstavili aj prítomným vydavateľom."

Miroslava Vallová ju dopĺňa: "Samozrejme, mali sme svoju predstavu o tom, čo je najvhodnejšie, najkomunikatívnejšie do maďarského prostredia. Mali sme určitú množinu titulov, ktorú sme konzultovali s prekladateľmi. Tí zohrali rozhodujúcu úlohu. Častokrát si vybrali tituly, ktoré by chceli prekladať a ponúkali ich vydavateľom. Potom už bolo na vydavateľoch, aby sa sami rozhodli. Niektoré veci, ktoré sme ponúkali, nezafungovali. Naopak, niekedy sami vyšli s iniciatívou na preklad nejakého titulu" rekapituluje Vallová, podľa ktorej je výsledok "zdravo fungujúci" a odráža situáciu v súčasnej slovenskej literatúre.

Jana Beňová: Café Hyena

Súčasťou slovenského hostovania bude aj množstvo sprievodných podujatí, ktoré chcú maďarským čitateľom priblížiť slovenských tvorcov, ktorí budú v Budapešti osobne prítomní. "V rámci sprievodných podujatí sa predstavia všetci spisovatelia, ktorých knihy sú preložené do maďarčiny, to znamená, že do Maďarska privezieme vyše 40 slovenských autorov, možno až k päťdesiatke, a sprievodných podujatí bude tiež okolo 50 vrátane niekoľkých výstav. Tie predstavujú prekladateľov, ale aj práce slovenských ilustrátorov ocenených na **Bienále ilustrácií Bratislava** od roku 1967 až do roku 2015 či kolekciu **najkrajších kníh Slovenska** od roku 2010 až do roku 2014.

Slovensku sa teda zatiaľ podarilo hostovať na veľtrhoch v Bologni, Prahe a Budapešti. Kde by sa slovenská literatúra mohla prezentovať v budúcnosti? "Väčší zmysel to podľa mňa má, keď sa to robí v susedných štátoch. Tam je väčšia vôľa čitateľov prečítať si slovenskú knihu. Zhováral som sa s pani riaditeľkou Literárneho informačného centra, že by sme si možno v budúcnosti mohli napláňovať účasť - ak by sa to dalo dohodnúť - na parížskom knižnom veľtrhu. Dalo by sa to spojiť aj s nejakým zaujímavým výročím. Či už to bude rok 2018, keď je koniec prvej svetovej vojny a vznik Československej republiky, alebo rok 2019, keď bude sté výročie úmrtia Milana Rastislava Štefánika ako francúzskeho generála. Určite by som chcel, aby sme sa v nejakej časovej perióde pokúsili preniknúť aj na ďalší knižný trh," hovorí minister kultúry.